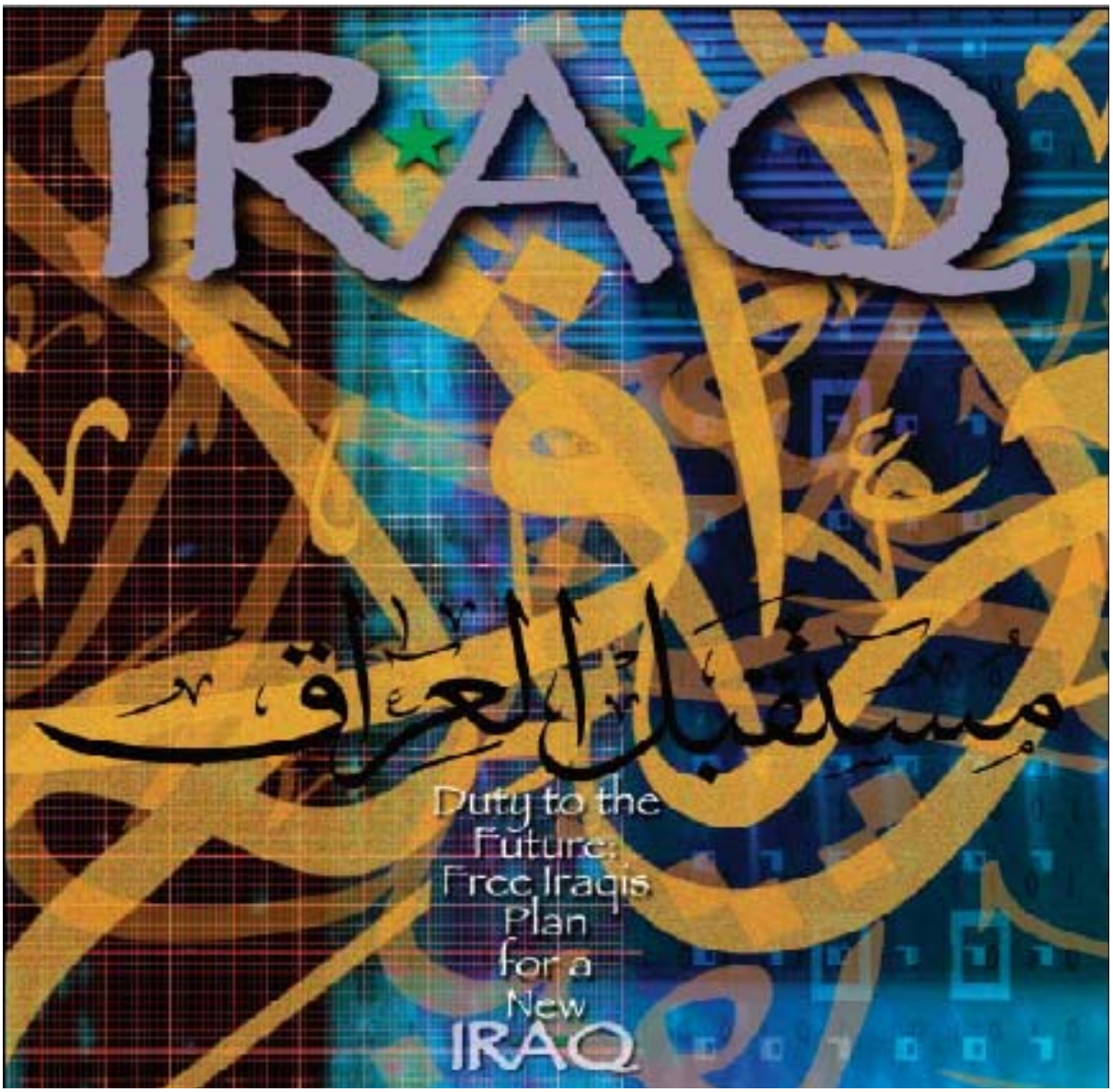

Nghĩa vụ đối với Tương lai:

Những người Iraq Tự do Bàn Kế hoạch về Một Nước Iraq Mới

BỘ NGOẠI GIAO HOA KỲ

VĂN PHÒNG CÁC CHƯƠNG TRÌNH THÔNG TIN QUỐC TẾ

http://usinfo.state.gov/

NGHĨA VỤ ĐỐI VỚI TƯƠNG LAI: NHỮNG NGƯỜI IRAQ TỰ DO BÀN KẾ HOẠCH VỀ MỘT NƯỚC IRAQ MỚI

"Dự án Tương lai của Iraq" được trình bày trong ấn phẩm này thể hiện mong muốn từ lâu của Chính phủ chúng tôi nhằm hỗ trợ nhân dân Iraq giải phóng đất nước mình thoát khỏi chế độ chuyên chế bạo ngược.

Trong nhiều tháng qua, Dự án này đã quy tụ những người Iraq tự do may mắn không phải sống dưới chế độ của Saddam Hussein và có trình độ trong nhiều lĩnh vực khác nhau. Họ đã mạnh dạn bàn về những đề nghị cụ thể nhằm tái thiết đất nước mình và tái cơ cấu các thể chế để Iraq có thể giành lại một cách chính đáng vị trí quốc gia hàng đầu trong khu vực và cả bên ngoài khu vực.

Tôi vui mừng được gặp gỡ một số nhân vật ưu tú nói trên tại một buổi Iftaar (ăn nhẹ trước bình minh) do tôi chủ trì trong tháng ăn chay Ramadan của người Hồi giáo. Tôi rất ấn tượng với tài năng và kinh nghiệm của họ trong vấn đề này, và thậm chí còn ấn tượng hơn bởi sự tận tâm của họ vì viễn cảnh một nước Iraq mới dân chủ và tự do.

Tôi hoan nghênh sự dũng cảm và lòng quyết tâm của tất cả những người tham gia "Dự án Tương lai Iraq". Tôi hy vọng rằng những đề xuất của họ sẽ được chia sẻ rộng rãi với những đồng bào của họ vẫn sống ở Iraq, những người không có cơ hội hình dung ra hay bàn về một tương lai khác cho đất nước mình. Tôi tin tưởng rằng thông qua việc chia sẻ kinh nghiệm của bản thân được sống trong những xã hội tự do và cởi mở cũng như chia sẻ những ý tưởng về con đường phía trước của Iraq, những người Iraq này sẽ tiếp thêm sức mạnh cho đồng bào của mình vẫn đang bám trụ trong đất nước Iraq của Saddam nhằm xây dựng một đất nước tuân thủ pháp quyền; thừa nhận những nguyên tắc công lý; và tôn trọng quyền của tất cả các công dân được sống cùng nhau trong hòa thuận và thịnh vượng".

NGOẠI TRƯỞNG COLIN POWELL

Người dân Iraq vẫn còn nhớ thời điểm cách đây hơn 3 thập kỷ khi mà di sản văn hóa của họ, nguồn tài nguyên dầu lửa dồi dào của họ, và trình độ học vấn cũng như tay nghề của nhân dân đã đưa Iraq trở thành một đất nước được tôn trọng không chỉ trong thế giới Arập mà còn trong cả cộng đồng quốc tế.

Thế hệ lớn lên từ khi Saddam Hussein lên nắm quyền có lẽ không có hồi ức cá nhân về một thời như thế nhưng tất cả họ đều được nghe những câu chuyện về gia đình mình. Họ cũng chia sẻ những hồi ức của thế hệ đi trước vẫn chưa quên thời kỳ trước khi Saddam huỷ hoại đất nước họ và biến lịch sử của một dân tộc trở thành tiểu sử của một bạo chúa.

Nhiều người Iraq tự do sống ở nước ngoài, dù là ở Hoa Kỳ, châu Âu, Trung Đông hay nơi nào khác, đều không chỉ dừng lại ở việc nhớ nhung, hoài niệm. Từ rất lâu trước chiến dịch quân sự giải phóng Iraq hiện nay, họ đã tích cực góp phần vào việc biến hy vọng thành hiện thực với nỗ lực phi thường để hoạch định tương lai sau khi Saddam Hussein ra đi.

Trong năm qua, những người Iraq này đã họp mặt trong khuôn khổ một tập hợp 17 nhóm công tác khác nhau do Bộ Ngoại giao Hoa Kỳ tài trợ nhằm thảo luận và hoạch định việc xây dựng một nước Iraq mới.

Sáng kiến về Dự án Tương lai của Iraq không phải là một tiến trình chính trị hay mưu toan thiết lập nên một kiểu chính phủ lưu vong. Thay vào đó, đây là một nỗ lực rộng lớn và tự nguyện nhằm kết hợp tài năng, kinh nghiệm và chuyên môn của cộng đồng đông đảo người Iraq sống bên ngoài tầm kiểm soát của Saddam Hussein và nhiều người trong số này hiện đang dự định hồi hương.

Trong những nhóm công tác tập trung vào các vấn đề từ xây dựng dân chủ và dầu mỏ cho đến y tế, giáo dục và nguồn nước, những người Iraq tự do đã đóng góp hết mình vào việc hoạch định con đường để tổ quốc của họ có thể khắc phục hậu quả của sự tàn bạo và tham nhũng của chính quyền Saddam Hussein, và đóng góp vào việc xây dựng những thể chế tự do kinh tế, chính trị và cá nhân, tạo điều kiện cho Iraq một lần nữa giành lại vị trí xứng đáng trong cộng đồng quốc tế.

Tất cả những người Iraq trong các nhóm công tác này dù trước đây có hoạt động trong các tổ chức chính trị của người Iraq hay không thì vẫn can đảm tham gia vào Dự án Tương lai của Iraq. Họ đóng góp chuyên môn của mình trong các lĩnh vực như xây dựng dân dụng, y tế, sản xuất dầu mỏ, nông nghiệp hay pháp quyền.

Họ cũng đóng góp nhiều quan điểm đa dạng trong công việc của mình. Hầu như tất cả mọi người đều nhất trí rằng cơ hội được chia sẻ những quan điểm khác nhau là một trong những khía cạnh quan trọng nhất trong công việc của họ, ngay cả khi các cuộc thảo luận không mang lại sự nhất trí hoàn toàn.

Dự án Tương lai của Iraq không phải là một công trình mang tính học thuật hay lý thuyết. Trước khi phát động Chiến dịch Tự do Iraq, Thứ trưởng Ngoại giao Mỹ phụ trách Quan hệ Chính trị Marc Grossman đã điều trần trước Thượng viện Mỹ ngày 11/2/2003 rằng "Ví dụ, trong lĩnh vực luật pháp, các luật sư người Iraq trong nhóm công tác về Pháp luật Thời kỳ Quá độ đã soạn thảo 600 trang bằng tiếng Arập về đề xuất cải cách Bộ Luật Hình sự, Luật Tố tụng Hình sự, Luật Dân sự, Luật Quốc tịch, Luật Tố tụng Quân sự và nhiều luật khác".

Nhóm Công tác về Môi trường, Nông nghiệp và Nước đã xác định nhu cầu cần phải cung cấp nước sạch cho nhân dân Iraq là ưu tiên hàng đầu. Hơn nữa, họ cũng ủng hộ dự án Eden Again (Xây dựng lại Eden) nhằm khôi phục khu vực đầm lầy mà Saddam Hussein đã phá hoại trong cuộc tấn công triền miên trong hàng thập kỷ qua chống lại mảnh đất và các dân tộc ở miền Nam Iraq.

Thành phần của Nhóm Công tác về Kinh tế và Cơ sở hạ tầng phản ánh sự đa dạng của đất nước Iraq và quy tụ các chuyên gia người Iraq từ Mỹ, Anh, Canađa, châu Âu, Trung Đông và người Kurd ở Iraq. Những người tham gia này xuất thân từ nhiều nhóm sắc tộc và tôn giáo khác nhau: Sunni, Shi'a, Assyria, Kurd và nhiều nhóm khác. Trong các báo cáo của mình, họ vạch ra lộ trình 3 giai đoạn tập trung vào việc duy trì an ninh và các dịch vụ thiết yếu, đáp ứng những nhu cầu cơ bản của tất cả người dân Iraq và tái thiết cơ sở hạ tầng và nền kinh tế của đất nước.

Một nhóm công tác mới thành lập về xã hội dân sự đã khẳng định cuối buổi họp đầu tiên hồi tháng 2/2003 rằng: "Là cái nôi lịch sử của các nền văn minh, hoàn toàn tự nhiên khi Iraq có một xã hội dân sự tôn trọng, bảo vệ và trao quyền lực về tay người dân Iraq để phát triển dưới sự lãnh đạo của một chính phủ dân chủ".

Nhóm Công tác về Năng lượng và Dầu mỏ đã đề ra các kế hoạch cụ thể để tái thiết cơ sở hạ tầng của ngành công nghiệp dầu mỏ và đồng thời tiến hành đa dạng hóa nền kinh tế Iraq. Họ tuyên bố ngày

Các nhóm công tác của Dự án Tương lai Iraq

Nguyên tắc và Thủ tục Dân chủ * Kinh tế và Cơ sở Hạ tầng * Chính sách và Thể chế Quốc phòng * Giáo dục * Y tế và Nhu cầu Nhân đạo * Xây dựng Năng lực Xã hội Dân sự * Pháp luật Thời kỳ Quá độ * Nước, Nông nghiệp và Môi trường * Bảo tồn Di sản Văn hóa của Iraq * Tài chính Công * Dầu mỏ và Năng lượng * Chính quyền Địa phương * Các Biện pháp Chống Tham nhũng * An ninh Quốc gia và Quốc tế * Truyền thông Tự do * Di cư * Tiếp xúc Công chúng

1/3/2003 rằng: "Tất cả đều nhất trí rằng ngành dầu mỏ và năng lượng sẽ là động lực thúc đẩy Iraq phát triển một khi chế độ Saddam Hussein bị loại bỏ".

Nhóm Công tác về Các nguyên tắc và Thủ tục Dân chủ bàn về một số vấn đề khó khăn nhất và gây tranh cãi nhất là quyền lực chính trị và bản sắc sắc tộc. Tuy nhiên, họ đã có thể nhất trí về những nguyên tắc lớn như quản lý dân chủ và một hệ thống đại diện liên bang trong đất nước Iraq thống nhất. Một thành viên đã phát biểu: "Tất cả chúng ta cần phải cảm thấy rằng chúng ta là người Iraq trước khi chúng ta là người Kurd hay Shi'a hay Sunni, Arập hay Turk. Chúng ta phải có cảm giác thuộc về đất nước Iraq".

Dù Dự án Tương lai của Iraq quy tụ những người Iraq tự do nhưng cả các thành viên và Bộ Ngoại giao Mỹ đều không bao giờ dự định biến sáng kiến này thành công cụ định đoạt đường hướng tương lai cho hơn 20 triệu người dân Iraq sống dưới ách kìm kẹp của Saddam. Trái lại, nhiều nhóm công tác đã tìm ra những kênh không chính thức để trao đổi với những người đang sống ở Iraq về ý kiến và đề xuất của họ từ trước khi có hành động quân sự. Hơn nữa, các khuyến nghị của nhóm công tác dù liên quan đến vấn đề y tế, dầu mỏ hay tiến trình chính trị đều sử dụng phương pháp "bên trong - bên ngoài" để người Iraq tự do trợ giúp nhân dân ở đất nước Iraq được giải phóng tiếp tục xây dựng và triển khai các kế hoạch của Dự án Tương lai của Iraq. Họ sẽ đóng góp chuyên môn và nguồn lực mà những người sống trong những bức tường đàn áp của Saddam không có được.

Thứ trưởng Grossman phát biểu trong bản điều trần trước quốc hội rằng: "Những kiều bào Iraq sẽ không kiểm soát những quyết định mà rốt cuộc phải do tất cả nhân dân Iraq đưa ra. Và những người mà chúng ta đang hợp tác là một nguồn lực rất, rất to lớn, nhưng họ và tất cả chúng ta đều biết rằng tất cả nhân dân Iraq cuối cùng phải có khả năng tự do ngôn luận và cùng nhau xây dựng một đất nước Iraq tự do và dân chủ".

Việc Hoa Kỳ tài trợ cho Dự án Tương lai của Iraq là một bằng chứng xác thực về cam kết lâu dài của Hoa Kỳ đối với tự do và sự phát triển của nhân dân Iraq. Dự án này cũng là một cam kết ngầm rằng tương lai của Iraq hoàn toàn thuộc về nhân dân Iraq chứ không phải một ai khác.

Theo Thứ trưởng Quốc phòng phụ trách Các vấn đề An ninh Quốc tế Douglas Feith, nhiệm vụ thời hậu chiến của Mỹ sẽ được tiến hành với hai phần tách biệt, "cam kết ở lại và cam kết rút đi".

Mỹ và các đồng minh sẽ ở lại để hoàn thành các mục tiêu cơ bản là loại bỏ chế độ Saddam Hussein, định vị và phá huỷ tất cả vũ khí huỷ diệt hàng loạt, và đảm bảo toàn vẹn lãnh thổ của Iraq. Nhưng đồng thời Mỹ cũng có cam kết rút khỏi khu vực này càng sớm càng tốt, cho thấy rằng tương lai của Iraq hoàn toàn thuộc về nhân dân Iraq.

Sau đó, phù hợp với quyết định của bản thân nhân dân Iraq, Mỹ sẽ cùng với các đồng minh, bè bạn, và các tổ chức quốc tế hỗ trợ những nỗ lực lâu dài của nước này nhằm xây dựng một nước Iraq hòa bình, dân chủ và thịnh vượng.

Trợ lý Ngoại trưởng phụ trách các vấn đề Cận Đông William Burns đã phát biểu với các nhà báo Arập ngày 6/3/2003 trước khi bắt đầu các hành động quân sự:

"Thiết lập một chính phủ đại diện vững chắc ưu việt hơn chế độ bạo tàn của Saddam Hussein là một quá trình phức tạp. Quá trình đó phải do nhân dân Iraq lèo lái, và đó là những người Iraq hiện đang sống ở Iraq cũng như những con người

can đảm thuộc lực lượng đối lập Iraq ở ngoài nước đã nỗ lực trong suốt nhiều năm qua để giúp biến điều này thành hiện thực.

Mỹ sẽ thực hiện trách nhiệm của mình hỗ trợ quá trình đó và giúp xây dựng những thể chế này. Nhưng chúng tôi sẽ làm điều đó thông qua hợp tác với cộng đồng quốc tế và bản thân nhân dân Iraq bởi vì kiểu hợp tác này của quốc tế và giữa những người dân Iraq là cần thiết để phục vụ lợi ích của người Iraq và vì sự ổn định trong khu vực".

Dự án Tương lai của Iraq là một bước tiến trên con đường xây dựng một đất nước mới. Trong hàng loạt các cuộc phỏng vấn gần đây, một số thành viên dự án đã chia sẻ suy nghĩ về hoạt động này.

Ý kiến của họ mang tính thực tế, đa dạng và hoàn toàn không thống nhất. Họ bày tỏ sự hoài nghi, quan ngại và mâu thuẫn, ngay cả khi họ nhất trí với những quan điểm nền tảng về nhu cầu tự do và dân chủ của Iraq. Tóm lại, họ là tiếng nói của tự do, là tiếng nói của những người Iraq quan tâm đến tương lai, và muốn có cơ hội để làm chủ tương lai đó một lần nữa.

Muhannad Eshaiker
Kiến trúc sư và nhà quy hoạch đô thị

"Tôi hình dung Quốc hội của nước Iraq tự do sẽ là Quốc hội ồn ào nhất trên thế giới".

Tôi là người tham gia Diễn đàn Iraq vì Dân chủ, là một thành viên trong ban điều hành và cũng là thành viên sáng lập. Chúng tôi hết mình thúc đẩy dân chủ ở Iraq thông qua con đường hòa bình. Chúng tôi đặc biệt chú trọng giáo dục cho người dân Iraq rằng dân chủ là một hình thức chế độ thay thế.

Cho đến tận 10 năm trước đây, dân chủ chưa bao giờ là một hình thức chế độ thay thế. Luôn chỉ có 3 sự chọn lựa là "liệu chúng ta sẽ có một nhà nước Hồi giáo hay một nhà nước cộng sản hay một nhà nước dân tộc Arập". Cần phải có ai đó phá vỡ sự bế tắc này và đưa ra sự lựa chọn thứ tư, đó là dân chủ. Không ai công khai phát biểu về dân chủ, vì thế chúng tôi quyết định lập nên một diễn đàn và đưa ra thông điệp dân chủ. Chúng tôi có hội viên trên khắp thế giới và nhiều hội viên đã tham gia vào nhóm công tác vì các mục tiêu của chúng tôi gắn chặt với nhau.

Bạn biết đấy, vấn đề là ở chỗ bất kỳ cái gì xuất phát từ chính phủ Mỹ đều bị xem xét một cách rất hoài nghi. Lịch sử lý giải cho điều này. Là một người Iraq, phản ứng đầu tiên của tôi là "Tại sao? Tại sao chúng ta không thể tự mình làm điều này? Liệu chúng ta có bị dạy bảo phải nói gì hay không?" Thậm chí đến nay vẫn có những hội viên sẽ không bao giờ tham gia vào bất kỳ nhóm công tác nào.

Chính phủ Mỹ phải là người đầu tiên nhận ra mọi người đánh giá động cơ của họ như thế nào. Đây không chỉ là vấn đề cảm tính. Nếu tôi ngồi tranh luận về Mỹ với một người Arập, anh ta sẽ thắng. Người đó có nhiều lý lẽ hơn tôi. Anh ta có rất nhiều bằng chứng sự kiện để chỉ trích trường hợp Kosovo và Kuwait.

Đối với Nhóm Công tác về Các Nguyên tắc Dân chủ, xem xét các vấn đề như phi tập trung hóa đòi hỏi phải hiểu biết về quy hoạch đô thị. Một nước như Iraq rất cần quy hoạch đô thị và khu vực, và dĩ nhiên nhóm công tác đã đề cập đến chế độ liên bang, một hình thức của phi tập trung hoá. Đây là một vấn đề quan trọng không chỉ do nguyện vọng chính trị của người Kurd và những nhóm khác mà còn để giải quyết các vấn đề nhà ở và giao thông ở Baghdad và phân phối lại của cải. Đó là điểm tôi muốn nhấn mạnh, chúng ta cần phải phá vỡ tình trạng tập trung hóa quá mức các nguồn lực.

Người Iraq đi trên một cây cầu vượt dành cho người đi bộ ở Baghdad, 02/2003. Dân số Baghdad đã lên tới gần 4 triệu người. Thành phố này là trung tâm đầu não của chế độ Đảng Ba'ath cầm quyền ở Iraq (David Guttenfelder chụp, hãng AP/WWP).

Không có sự khác biệt lớn nào về nguyên tắc, chỉ có phương pháp khác nhau. Mọi người trong phòng này đều nhất trí rằng chúng ta cần phải thay thế chế độ độc tài bằng dân chủ, chúng ta cần có một quốc hội tự do và bầu cử tự do và công bằng. Có nhiều ý kiến về việc làm thế nào để đi được từ A đến B.

Một kết quả của quá trình làm việc trong nhóm công tác là giúp người Iraq lắng nghe lẫn nhau. Nếu chúng ta không có cơ hội lắng nghe nhau, chúng ta sẽ chỉ lắng nghe bản thân mình và những cộng sự thân tín của chúng ta. Dó đó khi Bộ Ngoại giao Mỹ khôn khéo chọn người từ các nhóm khác nhau và chúng tôi ngồi xuống cùng nhau thì chúng tôi phát hiện ra rằng chúng tôi có nhiều điểm tương đồng. Chúng tôi từng cho rằng chúng tôi hầu như chẳng có điểm chung nào cả. Điều này xóa tan sự lo sợ và đó là lợi thế số một mà chúng tôi sẽ tận dụng.

Một kết quả khác là người dân Iraq có thể ra được một văn kiện. Có thể văn kiện đó chưa phải là quyết định cuối cùng về những vấn đề này, nhưng chúng tôi đã đạt được một kết quả cụ thể bắt đầu từ số không, và chỉ bằng năng lực của chúng tôi.

Tôi rất tán thành rằng cần phải lặp lại quá trình này ở Iraq. Tại sao? Quá trình này cho chúng ta cơ hội được to tiếng với nhau quanh bàn họp và rốt cuộc ngồi xuống với nhau để cùng ăn và uống trà. Khi xung đột qua đi, chúng ta có cơ hội được bày tỏ tất cả những bất đồng và hoài nghi của chúng ta với nhau. Điều đó chưa bao giờ xảy ra vì chúng ta có một chế độ độc tài.

Tôi hình dung Quốc hội của nước Iraq tự do sẽ là Quốc hội ồn ào nhất trên thế giới. Nếu bạn bắt một người nào đó câm lặng quá lâu thì khi người đó có cơ hội được phát biểu, anh ta có rất nhiều điều để nói và la hét, và tôi nghĩ điều đó là cần thiết.

Tôi ủng hộ ý tưởng về một hội đồng ba bên chứ không phải là chính trị bè phái nhằm khởi đầu cho đối thoại. Tôi mong muốn các nhóm được lập ra dựa trên tài năng. Chúng ta có rất nhiều kinh nghiệm để đóng góp và không cần phải coi sự đại diện sắc tộc là ưu tiên hàng đầu. Sự đa dạng mà chúng ta thấy quanh bàn họp tại Washington sẽ tới một cách tự nhiên.

Về vấn đề quá độ, tôi nghĩ rằng có hai ý kiến chính. Một số ủng hộ phe đối lập lãnh đạo đất nước trong thời kỳ quá độ với các đảng chính trị (đối lập) được đại diện theo tỷ lệ. Số khác ủng hộ việc đưa lên một nhóm chuyên gia đối lập với Saddam nhưng không đại diện cho đảng phái chính trị nào. Trao cho họ nhiệm vụ tổ chức thời kỳ quá độ, nhưng rồi họ sẽ không có được chủ quyền vì đây là quyền ra quyết định cuối cùng nhân danh nhân dân.

Từ ngày đầu tiên cho đến khi bầu cử, Iraq sẽ không có cơ quan quyền lực tối cao và có ý kiến cho rằng cần có một hội đồng để lấp chỗ trống đó.

Nếu quân đội Mỹ ở lại Iraq, phải có một vị tướng Mỹ tại đây và nhân dân Iraq sẽ phải chấp nhận điều này. Phải có sự tham vấn giữa hội đồng quyền lực tối cao và vị tướng này, nhưng không phải là nhận lệnh của vị tướng này.

Tôi muốn đề cập đến một điểm nữa, đó là từ "colony". Trong chuyên môn của tôi là quy hoạch đô thị, "colony" là một điều tích cực vì đó là sự mở rộng của thành phố. Bạn thiết lập các khu nhà ở, một khu công nghiệp. Điều này được hiểu như là một sự mở rộng tích cực. Đó là nghĩa của từ này hồi thế kỷ 17. Giờ thì nó mang nghĩa tiêu cực. Khi bạn nghe "đất nước này đã bị thuộc địa hoá", bạn cảm thấy buồn. Tôi sẵn sàng chấp nhận từ này theo nghĩa gốc của nó, tức là được tái thiết và mở rộng. Cũng giống như từ "isti'mar" trong tiếng Arập xuất phát từ từ "imara" (more - thêm, mở rộng).

Người dân Iraq kéo đổ một bức tượng của Saddam Hussein ở Karbala, 04/2003 (Peter Andrews chụp, hãng Reuters).

Rubar Sandi

Chủ tịch và Tổng Giám đốc của Tập đoàn Kinh doanh Ngân hàng Doanh nghiệp Quốc tế

"Theo kinh nghiệm của bản thân ở các nước đang phát triển, tôi tập trung vào vấn đề làm thế nào để tạo công ăn việc làm, những vấn đề như đảm bảo tín dụng cho phụ nữ và các doanh nghiệp nhỏ để họ có thể đến ngân hàng và biết rằng cơ quan đảm bảo tín dụng luôn chịu trách nhiệm về rủi ro".

Tôi đã và đang công tác tại nhiều nước đang phát triển và tôi đã chứng kiến tác động của thịnh vượng kinh tế tới người dân, do đó tôi luôn tập trung vào những gì xảy ra "sau này".

Nếu người dân thấy rằng sau này có an ninh, kiểm soát được nới lỏng và có tự do hơn, có nước sạch, điện, y tế và giáo dục cho con cái họ, thì họ sẽ hạnh phúc và nói rằng chúng tôi có thể thấy được sự khác biệt trong đời sống.

Do đó tôi đã cố gắng đưa ra một lộ trình cải cách và tái thiết Iraq về kinh tế, xã hội và chính trị. Tôi xem xét từ hai góc độ, về an ninh quốc gia của nước này - bởi vì tôi là một người Mỹ, con cái tôi được sinh ra ở Mỹ - và về hạnh phúc của nhân dân Iraq. Đối với tôi, đó là công thức toàn diện đưa đến thành công. Mọi con đường đều phải có hai chiều: bạn cần phải có khả năng ra đi và trở về trên con đường đó.

Khi tôi đi công tác, người ta hỏi tôi tương lai sẽ như thế nào và tôi trả lời, vâng, tôi hoàn toàn ủng hộ Tổng thống Bush vì ông ta sẽ không tấn công Iraq mà là giải phóng đất nước này. Ông ta sẽ không gây chiến tranh, ông ta sẽ chấm dứt một cuộc chiến đã kéo dài trong 20 năm qua. Trong 20 năm qua chỉ có chiến tranh và đau khổ. Vì vậy chúng tôi muốn chấm dứt cuộc chiến này. Giá của tự do không rẻ. Ngay bây giờ, mỗi ngày vẫn có những người dân đang bị chết ở Iraq.

Về phần mình, tôi chưa từng biết đến sự đau khổ này của họ, và tôi từng là nạn nhân của chiến tranh. Tôi đã tham gia hai cuộc chiến chống lại Saddam Hussein năm 1974 và 1991. Nhưng tôi vẫn sẽ không cho mình quyền cai quản Iraq. Tôi sẽ cho tôi quyền được đóng góp và giúp đỡ Iraq, chứ không phải là phán quyết đối với nước này.

Tôi hiểu rõ tâm lý của người dân Iraq, và thách thức lớn nhất là vượt qua tâm lý sợ hãi. 34 năm dưới ách độc tài. Một thách thức khác là người Iraq nay đã quen với "sự xa xỉ" của chương trình đổi dầu lấy lương thực và họ quen với việc hàng hóa được cung cấp cho họ. Tôi có nói chuyện với mọi người về vấn đề này và tôi có thể thấy sự khác biệt về nhận thức. Hiện nay, 70 phần trăm người dân chỉ biết đến một nhà lãnh đạo duy nhất là Saddam Hussein. Hãy hình dung về điều đó. Họ là thế hệ Saddam. Do đó cần có thời gian, rất nhiều thời gian và kiên nhẫn để hàn gắn vết thương này.

Một bé gái Iraq che đầu dưới cái nóng ở một khu chợ của Baghdad, tháng 09/2002 (Amr Nabil chụp, hãng AP/WWP).

Theo kinh nghiệm của bản thân có được từ các nước đang phát triển, tôi tập trung vào vấn đề làm thế nào để tạo công ăn việc làm, những vấn đề như đảm bảo tín dụng cho phụ nữ và các doanh nghiệp nhỏ để họ có thể đến ngân hàng và biết rằng cơ quan đảm bảo tín dụng luôn chịu trách nhiệm về rủi ro. Đó là cách mà bạn có thể tạo cơ hội kinh doanh và tăng lượng vốn cho mọi người.

Có một công trình nghiên cứu ở Ai Cập cho thấy tài sản của người nghèo trị giá gấp hơn 55 lần đầu tư và tài trợ vốn của nước này, bao gồm cả Kênh đào Suez và Đập Aswan. Nói cách khác, người nghèo có khả năng trả nợ cao nhất. Do đó, với cách tiếp cận từ dưới lên như thế này, chúng ta có thể cho các doanh nghiệp nhỏ vay vốn nhỏ hay "vi mô" và coi đây là xương sống của nền kinh tế. Đồng thời, chúng ta xây dựng những thể chế phù hợp về ngân hàng, luật pháp, quản lý tốt, và bảo vệ các cổ đông. Sau đó chúng ta sẽ có thể bắt đầu tư nhân hóa một số ngành, giúp tăng lượng vốn và công ăn việc làm.

Tôi đã khuyến khích các công ty của Nhật và Mỹ đầu tư vào Iraq trong các ngành chế tạo với hàm lượng công nghệ cao cũng như thấp vì sẽ tạo ra nhiều việc làm, giống như khi Nhật đầu tư vào Hàn Quốc những năm 1960.

Bên cạnh những người đàn ông là trẻ em làm việc trong một cửa hàng giày ở Baghdad, 12/1998. Theo pháp luật, trẻ em Iraq được đến trường học cho đến khi 15 tuổi nhưng luật pháp đó đã không được thực thi do nền kinh tế lụi tàn của Iraq (Peter Dejong chụp, hãng AP/WWP).

Tôi tin rằng Iraq có nhiều lợi thế. Dầu mỏ là một lợi thế nhưng nếu bạn tăng sản lượng dầu, giá dầu sẽ giảm. Và hiện nay, bạn cần 30 đến 40 tỷ đô-la để đầu tư vào cơ sở hạ tầng trong 8 đến 10 năm tới. Do đó Iraq sẽ nợ thêm 40 tỷ đô-la. Nhưng Iraq có nguồn nhân lực và đây là một trong những lực lượng lao động có trình độ và được đào tạo tốt nhất.

Công nhân tại nhà máy lọc dầu Dura bên ngoài Baghdad. 02/2003. Ước tính trữ lượng dầu mỏ của Iraq đứng thứ hai chỉ sau Arập Xê-Út. Các chuyên gia tự do người Iraq đang xem xét cách thức nâng cấp cơ sở hạ tầng cũ kỹ của ngành công nghiệp này đồng thời cũng làm đa dạng hoá nền kinh tế của Iraq (Jerome Delay chụp, hãng AP/WWP).

Có những lợi thế khác như du lịch và dịch vụ. Ngành dịch vụ chiếm khoảng 75 phần trăm nền kinh tế của bất kỳ nước nào. Iraq có những di sản to lớn về văn hóa và du lịch thuộc cả Hồi giáo và Thiên Chúa giáo trên khắp đất nước cùng với một số di tích lịch sử cổ nhất trên thế giới.

Vì vậy, chúng ta đang trong quá trình xây dựng cái gọi là Kế hoạch Phượng hoàng cho Iraq, lấy tên theo một loài chim thần thoại Arập trở về từ đống tro tàn. Và trong kế hoạch này, chúng ta có cơ sở đảm bảo tín dụng, đó là Ngân hàng Tái thiết và Phát triển Iraq, một chương trình đảm bảo - bảo hiểm. Cần phải có sự ổn định, pháp quyền, luật đầu tư tốt, và một môi trường khuyến khích đầu tư. Đó là kế hoạch 10 năm. Ngân hàng Phát triển Iraq dựa trên thực tiễn ở các nước khác nhưng có quy mô nhỏ hơn.

Sự bảo đảm về tín dụng phối hợp tất cả lại với nhau. Bạn không cần những khoản tiền mặt lớn. Ít rủi ro hơn, ít khả năng thất bại hơn. Tôi thường thấy các doanh nhân có chuyên môn kỹ thuật nhưng không có kinh nghiệm quản lý tiền nong. Ngân hàng không có chuyên môn kỹ thuật nhưng hiểu biết về tiền và tín dụng. Do đó, chúng ta thật sự cần phải kết hợp hai yếu tố này với nhau và tăng khả năng thành công.

Một điều tôi muốn nói là đừng dẹp bỏ những thị trường không chính thức mà hãy hợp thức hóa chúng bằng cách miễn giảm thuế vì bạn muốn có tinh thần kinh doanh của họ. Hãy thiết lập hiệp hội doanh nghiệp của nhân dân. Hãy chấp nhận thị trường không chính thức

Một người khuân vác Iraq mang các bao lúa mỳ mua ở Thổ Nhĩ Kỳ để bán ở Baghdad, 07/2001 (Jassim Mohammed chụp, hãng AP/WWP).

vì rốt cuộc, họ đã biết cách làm thế nào để sống sót và làm giàu dưới thời Saddam. Chúng ta có thể triển khai rất nhiều ý tưởng như vậy ở Iraq. Hãy để phụ nữ tham gia vào nền kinh tế thông qua cho vay vi mô, ví dụ như cho vay 500 đô-la Mỹ để mua một vài chiếc máy khâu.

Mọi người dân Iraq phải có quyền tiếp cận tín dụng và trợ cấp của chính phủ. Sau đó bạn sẽ khuyến khích các doanh nghiệp nhỏ trong ngành dệt, giặt khô, xây dựng nhỏ, chế tạo phụ tùng. Chính phủ phải có chính sách tốt và đảm bảo một môi trường an toàn cho thành phần tư nhân và khuyến khích đầu tư tư nhân nước ngoài, đó chính là vai trò của chính phủ.

Iraq là một đất nước bị tàn phá, do đó cần phải có thời gian. Chúng ta phải thực tế về điều này. Tôi là một doanh nhân, và doanh nhân không thể là những kẻ mơ mộng. Cha tôi từng nói "Rủi ro lớn nhất trong kinh doanh là không chấp nhận một sự rủi ro có tính toán".

Mohammed Al Faour,
Cựu sĩ quan Quân đội Iraq

"Binh lính và sĩ quan Iraq cần biết dân chủ là gì, làm thế nào để bảo vệ tự do và hiến pháp, chấp nhận chế độ lãnh đạo dân sự như thế nào".

Tôi là Thiếu tá của Lực lượng Đặc nhiệm Iraq cho đến năm 1991 khi tôi đào ngũ. Tôi cũng làm việc cho Cơ quan Tình báo Quân đội Iraq trong Chiến tranh Vùng Vịnh trong một đơn vị có tên gọi "Đơn vị Ba con Chín", và đó là một đơn vị do thám. Tôi đào ngũ năm 1991 và chuyển sang làm việc cho Tổ chức Ân xá Quốc tế và Cơ quan Truyền thông.

Tôi quê ở Baghdad. Cha tôi cũng là Phó Thủ tướng và Bộ trưởng Nội vụ. Ông là một trong những người tham gia cuộc cách mạng năm 1958.

Tôi được đào tạo về quân sự. Tôi học ở Anh, Mỹ và sau đó trở lại Baghdad và theo học ở học viện quân sự. Tôi tốt nghiệp với hàm Thiếu uý và tiếp tục binh nghiệp đến hàm Thiếu tá. Vào thời điểm đó chúng tôi không chiến đấu vì tổ quốc hay vì phẩm chất quân đội, mà chỉ vì một con người.

Hồi đó tôi còn rất trẻ và tôi nghĩ: "Giờ bạn là Thiếu tá, có thể bạn sẽ là một vị Tướng và rồi sẽ tham gia ở một quy mô lớn hơn vào hành động vi phạm nhân quyền đang diễn ra ở miền Bắc và Nam Iraq". Một ngày nọ tôi ngồi nói chuyện với vợ tôi và chúng tôi đã cân nhắc giữa cuộc sống tị nạn và tương lai trở thành một trong những vị Tướng của Saddam, chúng tôi đã quyết định trở thành người tị nạn, và tôi tự hào vì điều đó.

Tôi là thành viên của Phong trào Dân tộc Iraq do các sĩ quan quân đội và dân sự thành lập sau ngày 11/9. Chúng tôi đại diện cho rất nhiều phe phái, bao gồm cả hai đảng của người Kurd, người Turk và Assyria, Phong trào Sĩ quan Tự do, một số nhóm dân sự và một số cá nhân trong uỷ ban hiện có 65 thành viên. Đó là uỷ ban lãnh đạo được thiết lập sau cuộc họp tại London tháng 12/2002 của các nhóm đối lập.

Các sĩ quan Iraq đứng nghiêm trước Tượng đài Chiến sĩ Vô danh ở Baghdad, 07/2002 (Jassim Mohammed chụp, hãng AP/WWP).

Trong nhóm công tác của chúng tôi, chúng tôi chia thành 6 hay 7 phân nhóm để báo cáo về những chủ đề cụ thể như nhiệm vụ của quân đội ở Iraq thời kỳ hậu Saddam; lực lượng, nhiệm vụ và cơ cấu; quan hệ dân sự - quân sự và giáo dục quốc phòng; chính sách quốc phòng trong bối cảnh khu vực; và vấn đề giải ngũ.

Tôi tin rằng quân đội nên có một vai trò quan trọng trong việc bình ổn nước Iraq mới và bảo vệ chính phủ dân sự mới và hiến pháp. Tôi nghĩ Quân đội sau khi được giáo dục có thể đóng vai trò lớn trong các sứ mạng gìn giữ hòa bình, chống khủng bố và buôn lậu ma tuý, và giúp đỡ cứu trợ thiên tai như lũ lụt và động đất. Quân đội có thể tham gia vào các dự án nông nghiệp và xây dựng quan trọng như một đội ngũ kỹ sư.

Điều này đòi hỏi thời gian, nỗ lực và tiền bạc. Quân đội Iraq cần được giáo dục, đó là cơ hội để bước ra và quan sát thế giới. Điều đó cần có nỗ lực lớn.

Mục tiêu của chúng ta là biến Quân đội Iraq thành một quân đội chuyên nghiệp và không còn lính nghĩa vụ; chúng ta muốn xây dựng một quân đội của những người lính theo binh nghiệp. Binh lính và sĩ quan Iraq cần biết dân chủ là gì, làm thế nào để bảo vệ tự do và hiến pháp, chấp nhận chế độ lãnh đạo dân sự như thế nào. Nhưng điều này cần nhiều nỗ lực và sự đánh giá lại toàn bộ vai trò của Quân đội trong 30 năm qua.

Aiham Alsammarae

Chủ hãng tư vấn ngành điện có khách hàng ở Canađa, Trung Tây và Đông Bắc Mỹ

"Khi bạn nói 'phi Đảng Ba'ath hoá", một số người Iraq cho rằng bạn muốn nói là bạn sẽ giết hết tất cả đảng viên đảng này, trong khi đó điều chúng ta thật sự muốn nói là thay đổi giáo dục, điều kiện và các thể chế nền tảng của cơ cấu hiện nay ở Iraq. Do đó nói về những điều này là rất tốt".

Tôi là một trong 65 uỷ viên đối lập Iraq được bầu ở London. Tôi tin là tôi được chọn tham gia các nhóm công tác vì tôi là người Iraq, đối lập, và có chuyên môn kỹ thuật. Họ rất cần những chuyên môn này.

Nhóm công tác Các Nguyên tắc Dân chủ gồm 34 người đại diện cho hầu hết tất cả các nhóm đối lập Iraq. Chúng tôi có bất đồng. Quan điểm của chúng tôi rất đa dạng từ cực tả đến cực hữu, từ Hồi giáo đến các đảng của người Kurd, từ chủ nghĩa dân tộc đến tư tưởng độc lập.

Mọi người đều tiếp cận "dân chủ" từ một góc độ khác nhau nhưng chúng tôi đã xây dựng sự nhất trí xung quanh ý tưởng rằng chỉ có một kiểu dân chủ. Nhân dân phải bầu những đại diện của họ ở mọi khu vực. Họ phải bầu ra một Tổng thống, và sẽ có sự phân quyền giữa các ngành trong chính phủ.

Chúng tôi đã bàn về tất cả những điều đó và chúng tôi cũng thảo luận liệu Iraq sẽ là nhà nước thế tục hay Hồi giáo. Đó là cuộc tranh luận rất khó khăn nhưng chúng tôi đã đạt được sự nhất trí là phải thế tục nhưng vẫn chấp nhận nhiều ảnh hưởng của Hồi giáo vì không thể rũ bỏ nhân tố này sau hàng trăm năm tồn tại. Chúng tôi cố gắng đi đến thỏa hiệp trong vấn đề này.

Người Iraq ở Baghdad nghe đài phát thanh, 07/2002 (Hussein Malla chụp, hãng AP/WWP).

Chúng tôi cũng bàn về chủ nghĩa liên bang, phi tập trung hoá, phi Đảng Ba'ath hoá. Có nhiều tranh luận về vấn đề này vì một số thuật ngữ tạo ấn tượng tiêu cực và sai lầm. Khi bạn nói 'phi Đảng Ba'ath hoá", một số người Iraq cho rằng bạn muốn nói là bạn sẽ giết hết tất cả đảng viên đảng này, trong khi đó điều chúng ta thật sự muốn nói là thay đổi giáo dục, điều kiện và các thể chế nền tảng của cơ cấu hiện nay ở Iraq. Do đó nói về những điều này là rất tốt.

Tất cả những người tham dự được tự do nói những gì mình muốn; họ phải thuyết phục những người khác, làm người khác thay đổi ý kiến bằng lý lẽ của mình. Nhưng hãy nhớ rằng chúng ta không bàn về những quy định chi tiết của những cái đại loại như một hiến pháp mới. Chúng ta đang bàn về hạnh phúc của nhân dân Iraq và làm thế nào để đảm bảo dân chủ và bảo vệ quyền lợi của cá nhân trong xã hội đa dạng của chúng ta.

Là những cá nhân khác nhau, chúng ta có ý kiến khác nhau, nhưng chúng ta nhất trí về một số ý kiến cơ bản. Chúng ta nhất trí rằng Iraq vẫn phải đoàn kết, phải được dân chủ trong tương lai, là một đất nước thế tục và những thay đổi lớn như cấu trúc liên bang của chính phủ phải thông qua trưng cầu dân ý và bầu cử.

Ví dụ, khi chúng ta soạn thảo hiến pháp, suy nghĩ của chúng ta liệu có đại diện cho nhân dân Iraq không nếu không ai bầu ra chúng ta? Chúng ta đang cố gắng tạo ra nền tảng cho nhân dân Iraq. Họ sẽ xem xét lại, thay đổi, và đưa ra những đề xuất tốt nhất của mình.

Ilham Al-Sarraf

Bác sỹ tâm lý, chuyên gia về rối loạn căng thẳng sau chấn thương

"Nhóm công tác giúp tôi gắn bó với nhân dân Iraq và điều này cho phép tôi nói lên sự thật về những gì tôi đã chứng kiến ở Iraq. Từ trước đến nay tôi chưa bao giờ nói về những điều này".

Với tư cách là một người Mỹ gốc Iraq, tôi đã tham gia vào công việc này từ cuộc chiến tranh Vùng Vịnh năm 1990. Sau đó tôi làm cho Tổ chức Những người bạn Mỹ và Hội Chữ Thập đỏ Mỹ. Chuyên môn của tôi là chấn thương và rối loạn căng thẳng sau chấn thương. Tôi làm việc cho một đội cứu trợ tai nạn hàng không của Hội Chữ Thập đỏ. Tôi cũng bắt đầu làm việc cho tổ chức Bác sỹ vì Trách nhiệm Xã hội và tôi đã đến Iraq ba lần với tổ chức này.

Ở Baghdad, tôi đến các bệnh viện, trạm xá, trường học để phân phát sách vở, thuốc men và những gì chúng tôi mang theo. Tôi cũng giảng bài tại Bệnh viện Saddam về rối loạn căng thẳng cấp và những vấn đề căng thẳng sau chấn thương.

Năm 1999, khi tôi đang giảng bài thì, hãy hình dung xem, các bác sỹ đều khóc. Tôi thắc mắc không biết vì sao họ khóc và họ giải thích "Mọi triệu chứng ông mô tả chúng tôi đều mắc phải". Tôi sụp đổ - bạn có thể hình dung một bác sỹ lại bị chấn thương và cố gắng điều trị cho những người bị chấn thương khác?

Khi tình hình căng thẳng trở lại ở Iraq, một số người ở Bộ Ngoại giao gọi điện cho tôi. Lúc đầu tôi rất nghi. Tôi chần chừ cho đến khi tôi nói chuyện với một người bạn đáng kính, người này nói "Không, Ilham, anh phải tham gia. Đó là những người tốt đang làm việc vì nhân dân của chúng ta". Vì vậy tôi tham gia hết mình.

Thật thú vị rằng sự nghi ngại đó giữa chúng tôi là rất rõ. Hãy nghĩ xem, điều đầu tiên trong đầu chúng tôi là "Ai trong số chúng ta sẽ báo cho Saddam về việc này, và rồi cả gia đình của tôi sẽ bị xóa sổ khỏi trái đất?". Nhưng một khi chúng tôi nhận thấy mình đang làm việc trong một hệ thống dân chủ, nghi ngờ đó bắt đầu giảm đi và thay vào đó là sự lạc quan và hy vọng. Tôi lao vào vào công việc, biết rằng công việc đó là vì nhân dân, những người không có cơ may nào giữa chiến tranh và cấm vận.

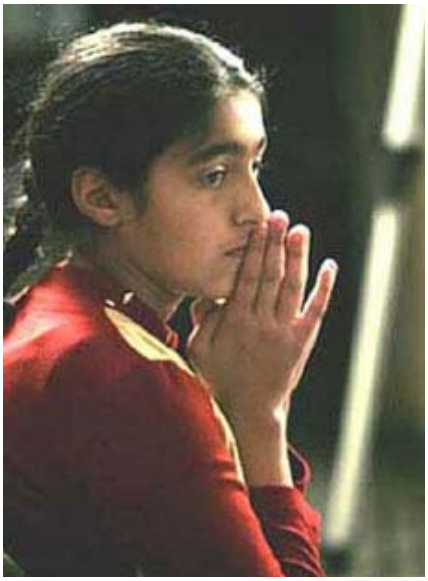

Một học sinh trung học Iraq đang lắng nghe cuộc trao đổi qua hình thức hội nghị truyền hình giữa các học sinh Iraq ở Baghdad và học sinh Mỹ ở Bloomfield, Connecticut, 03/2003 (Jerome Delay chụp, hãng AP/WWP).

Trong phiên họp đầu tiên, sau bốn tiếng tranh luận, tôi nghĩ tôi sẽ phát điên vì có quá nhiều ý kiến. Hãy mời hai người Iraq vào một căn phòng và bạn sẽ nhận được 12.000 ý kiến! Nhưng tôi biết nên để quá trình này diễn ra vì chúng tôi phải học cách tin cậy lẫn nhau. Tới buổi chiều mọi việc rất tốt đẹp vì cuộc thảo luận của chúng tôi đã đi vào trật tự: chúng tôi cần làm gì và làm như thế nào. Buổi họp thứ hai của nhóm công tác thậm chí còn hiệu quả hơn.

Tôi phải giải thích một chút về nỗi sợ hãi của người dân Iraq. Tôi đã sống ở Mỹ trong gần 40 năm nhưng cho đến khi tôi họp với nhóm công tác và nghe họ lớn tiếng chỉ trích Saddam, tôi vẫn thấy mình không được phép nói "Ông ta là một kẻ độc tài tàn bạo. Ông ta là kẻ tồi tệ nhất".

Sau chiến tranh Vùng Vịnh, tình hình còn tệ hơn vì chúng tôi thường nghe rằng Saddam đang phái điệp viên đến đây. Chúng tôi kinh hãi sợ ông ta có thể làm hại gia đình của chúng tôi. Nhưng giờ đây, tôi phải làm những gì tôi phải làm.

Đối với tôi, các nhóm công tác trong Dự án Tương lai của Iraq đã làm được hai điều. Họ đã tạo hy vọng và cơ hội được nói cho những người dân không có quyền lực. Và những ai đang nói đều có sức mạnh và khả năng. Điều đó thật hay.

Thứ hai, nhóm công tác giúp tôi gắn bó với nhân dân Iraq và điều này cho phép tôi nói lên sự thật về những gì tôi đã chứng kiến ở Iraq. Từ trước đến nay tôi chưa bao giờ nói về những điều này.

Điều khiến tôi rất tự hào là có rất nhiều người Iraq tài giỏi thuộc mọi ngành nghề đã tham gia đóng góp cho đất nước này. Do đó chúng tôi đã vượt qua sự nghi kỵ nhau. Chúng tôi có quan điểm khác nhau về chiến tranh hay không chiến tranh, song tôi vẫn cảm thấy chúng tôi có sức mạnh.

Một số người cho rằng kiểu quá trình này cần phải được lặp lại ở Iraq, trong toàn bộ xã hội. Tôi có thể nói với các bạn quan điểm của tôi về vấn đề này ở các cấp độ khác nhau. Dựa trên kiến thức chuyên môn của mình, tôi đã giúp giải toả cho những nạn nhân bị chấn thương do tai nạn hàng không và các thảm hoạ khác. Trong cuộc họp (sau xung đột) đầu tiên, mọi người hẳn sẽ ngạc nhiên. Họ sẽ họp gia đình và không xuống đường.

Những ai đã mất nhà cửa hay người thân, đó là những người cần giúp đỡ. Các tổ chức phi chính phủ sẽ có mặt ở đó để thiết lập bệnh viện, nơi trú ấn cho những người này tập trung ở đó.

Rồi sau đó sẽ là sự thông tin liên lạc giữa các gia đình và láng giềng. "Mọi việc đều ổn chứ? Ông có gặp chuyện gì không? Saddam thực sự ra đi chưa? Có bao nhiêu người mất tích?".

Họ sẽ trải qua cơn sốc và hoài nghi. Rồi họ sẽ thắc mắc về thực tại và tiến tới giai đoạn giận dữ "Sao ông ta lại có thể gây cho chúng ta điều này? Mang lại những lệnh trừng phạt cho chúng ta ư? Sự tàn phá như thế này ư?".

Và sự giận dữ sẽ chuyển thành sự trầm cảm. Chính tại thời điểm này chúng tôi cố gắng can thiệp để mọi người có thể kể về câu chuyện của mình. "Những gì đã xảy ra với bạn vậy?" Chúng tôi gọi đây là sự giải toả, kéo họ lại, tập hợp họ trong không khí gia đình và nói về nỗi đau.

Đó là việc chúng tôi làm ở Nam Phi. Tôi đã tham gia vào chương trình Sự thực và Hòa giải, làm "Đại sứ từ Con người đến Con người". Chúng tôi có khoảng 74 chuyên gia từ 11 nước. Chúng tôi có mặt khi người dân đang trong giai đoạn giữa giận dữ và trầm cảm, và chúng tôi hỏi "Bạn ngửi thấy gì? Bạn nhìn thấy gì? Bạn cảm thấy gì? Bạn đã làm gì?". Cố gắng này có vẻ rất đơn giản nhưng rất có tác dụng. Chỉ sau giai đoạn này bạn mới có thể thiết lập nên các nhóm và tập trung vào hành động.

Azzam Alwash

Tác giả là một kỹ sư và nhà hoạt động môi trường đã từng nghiên cứu và viết sách về các đầm lầy ở miền nam Iraq

"Hãy giới thiệu những bức ảnh về điều đã xảy ra với các đầm lầy này và bạn sẽ thấy một sự thay đổi quan điểm về dự án Xây dựng lại Eden".

Tôi đã tích cực ủng hộ việc thay đổi chế độ và thay đổi trong chính sách của Hoa Kỳ đối với Saddam trong một hai chục năm qua. Tôi đã tham gia những hoạt động của Quỹ Iraq, và với tư cách đó, tôi đã có quan hệ với Bộ Ngoại giao.

Tôi đã thấy việc vận động hành lang có thể thay đổi, hay ít nhất là tác động đến chính sách của Hoa Kỳ như thế nào - và trên quan điểm đó, tôi rất ý thức được tính hiệu quả của cộng đồng người Hoa Kỳ gốc Iraq trong việc làm thay đổi chính sách.

Vào những năm 1997-1998, chúng tôi tin rằng các biện pháp trừng phạt lại giúp cho Saddam trở nên mạnh hơn và giành được nhiều quyền kiểm soát hơn đối với nhân dân Iraq do nắm trong tay lương thực và thuốc men. Vì thế, chúng tôi tán thành việc thay đổi chính sách để có một cam kết mạnh mẽ hơn. Chúng tôi không ủng hộ chính sách tiếp tục các biện pháp trừng phạt.

Với Dự án Tương lai của Iraq, Bộ Ngoại giao đã liên hệ với chúng tôi bởi vì chúng tôi có thể tiếp cận các nhà kỹ trị cũng như những người của Diễn đàn vì Nền dân chủ của Iraq, và chúng tôi có thể tham gia vào một số nhóm công tác.

Vì tôi là một kỹ sư, và tôi lại rất yêu thích các đầm lầy ở miền Nam Iraq, nên tôi đã đảm nhận dự án về các đầm lầy mà chúng tôi gọi là Dự án Xây dựng lại Eden.

Những đầm lầy này có vai trò quan trọng bởi vì nếu chúng có thể được hồi sinh thì đó sẽ là bằng chứng xác thực - đối với cả đất nước Iraq - về việc chúng tôi có thể cải thiện đời sống ở đó như thế nào.

Tôi có những ký ức rất sống động về các đầm lầy này do hồi nhỏ thường chơi đùa trong chiếc thuyền với cha tôi, một kỹ sư thuỷ lợi. Tôi nhớ những dòng nước và những khi len lỏi qua các đám lau sậy.

Giờ đây, sử dụng ảnh chụp từ vệ tinh, chúng tôi đã và đang nỗ lực nâng cao ý thức của người dân về việc Saddam huỷ hoại những đầm lầy nói trên cũng như về hoạt động của Dự án Xây dựng lại Eden thông qua Quỹ Iraq.

Khi chúng tôi bắt tay vào công việc, tôi chẳng hay biết gì về sự chú ý đối với vấn đề này - tình trạng của các đầm lầy thực sự là một niềm đam mê riêng tư của tôi. Còn bây giờ thì tôi nhận được những cú điện thoại từ những nơi như Thuỵ Điển, Syria hay Australia đề nghị giúp đỡ chúng tôi. Điều đó thật tuyệt. Đúng là điều chúng tôi mong muốn. Nó không giống như vấn đề chiến tranh. Đó là điều mà không ai có thể phủ nhận Hãy giới thiệu những bức ảnh về điều đã xảy ra với các đầm lầy này và bạn sẽ thấy có một sự thay đổi quan điểm về Dự án Xây dựng lại Eden.

Việc các đầm lầy bị huỷ hoại là bằng chứng xác thực về những nỗ lực rất lớn nhằm trừng phạt phe đối lập - ý tôi là cần phải có một nỗ lực khổng lồ để làm thay đổi các dòng chảy khỏi các khu đầm lầy. Đúng vào lúc đang phải chịu các biện pháp trừng phạt mà lại chi một số tiền quá lớn để phá huỷ các khu đầm lầy. Đúng là không thể tin được.

Thách thức lớn nhất của chúng tôi là chuyển từ lý thuyết sang vấn đề thực tế kỹ thuật. Chúng tôi rất thiếu thông tin, thiếu "sự rõ ràng về dữ liệu". Dữ liệu là một bí mật quốc gia ở Iraq và nếu tiết lộ thì sẽ bị trừng phạt bằng cái chết, giống như các tội nghiêm trọng khác.

Chúng tôi đã xác định những khu vực nơi dữ liệu được thu thập. Vì thế, nếu có xung đột xảy ra, chúng tôi biết sẽ cần phải đến đâu để bảo vệ những dữ liệu đó và sử dụng nó để lên kế hoạch cho tương lai của khu vực.

Chúng tôi có những thiết bị cảm biến từ xa, ảnh chụp từ vệ tinh và bằng chứng thông qua lời kể của những người tị nạn. Đồng thời chúng tôi cũng có một hệ thống tri thức đáng tin cậy có tính hệ thống về các dòng chảy có thể được khai thác rất hiệu quả trong nền văn hoá của chúng tôi. Nhưng các tri thức đó đã dừng lại vào khoảng những năm 1990-91. Chúng tôi chỉ còn lại ký ức của những người như cha tôi và những người khác đã tham gia xây dựng các hệ thống và đã di cư khỏi Iraq.

Vấn đề lớn còn lại ở Iraq là sự thiếu vắng một nét đặc trưng về môi trường. Từ xưa đến nay các con sông Tigris và Euphrates vẫn được sử dụng như các cống nước thải lộ thiên. Nhưng đặc biệt là từ những năm 1970 và 1980, cuộc cách mạng trong ngành công nghiệp quân sự diễn ra và tất cả chất thải từ những nhà máy, xí nghiệp sản xuất vũ khí huỷ diệt hàng loạt được đổ thẳng xuống các con sông.

Đây là cuộc sống sôi động ở các vùng đầm lầy của Iraq vào năm 1974. Đến năm 1994, 60 phần trăm các khu vực đầm lầy đã bị huỷ hoại. Năm 2001, hình ảnh thu được từ các vệ tinh thương mại cho thấy chỉ khoảng 10 đến 14 phần trăm khu vực đầm lầy ở miền Nam Iraq còn tồn tại (hãng CORBIS).

Và theo quan điểm của tôi, đó là lý do tại sao lại có nhiều người bị ung thư đến vậy. Tôi không có con số chính xác - nhưng ở miền bắc tỷ lệ ung thư phù hợp với tỷ lệ bình thường của khu vực. Nhưng khi ta đến Baghdad thì tỷ lệ này tăng lên, và ở Basra thì tỷ lệ này gấp đôi mức bình thường. Thế đấy, nếu bạn theo dõi các chất thải gây ô nhiễm từ miền bắc xuống miền nam thì rõ ràng là lượng chất thải sẽ tăng lên và các dòng nước trở nên cực kỳ ô nhiễm khi chảy đến khu vực xung quanh Basra.

Vấn đề ở đây không có gì liên quan đến chất thải uranium. Chất thải uranium thường dễ làm cho người ta sợ hãi. Nhưng hầu hết những đầu đạn đó đã được bắn vào Kuwait, vậy thì tại sao tỷ lệ ung thư ở Kuwait lại không cao hơn?Hậu quả của ô nhiễm công nghiệp đã diễn ra trong 20 năm qua. Hồi những năm 1980, chúng ta có các đầm lầy với chức năng làm sạch nước, nhưng giờ đây chúng đã không còn nữa.

Hatem Mukhlis

Bác sĩ và là một trong những người sáng lập Phong trào Quốc gia Iraq

"Chúng ta cần tìm ra một hệ thống có hiệu quả cho Iraq - một hệ thống đối xử bình đẳng với tất cả mọi người, dưới cùng một chế độ pháp luật, trong đó không có ai bị lợi dụng, và mọi sửa đổi đều được tiến hành theo ý nguyện của người dân".

Giá trị của nhóm công tác này là đưa những người Iraq lại với nhau để ngồi cùng một bàn và trao đổi ý kiến một cách hoà bình. Tất cả chúng ta đều có ý kiến khác nhau, có kiến thức, xuất thân khác nhau, và chúng ta nhận ra rằng chúng ta có thể đồng ý với nhau về các nguyên tắc của nền dân chủ và chế độ liên bang, nhưng đến nay vẫn chưa nhất trí về các chương trình cụ thể.

Hai vấn đề chính là chế độ liên bang và việc thành lập một chính phủ quá độ. Về chế độ liên bang, người Kurd rất mong có một chế độ liên bang bởi vì 75 phần trăm dân Iraq là người Arập và 25 phần trăm là người Kurd, vậy nên họ là thiểu số, và có thể bị "gạt ra ngoài lề" nhân danh nền dân chủ.

Chúng ta cần đạt đến một thoả thuận công bằng, một thoả thuận "win-win" đạt được thông qua đàm phán. Nhưng có rất nhiều loại hình chế độ liên bang. Có mô hình của Hoa Kỳ, Đức, Thuỵ Sĩ - các loại chế độ liên bang khác nhau. Mô hình có hiệu quả cho nước Mỹ chưa chắc đã là mô hình chế độ liên bang tốt nhất cho Iraq.

Chúng ta cần tìm ra một hệ thống có hiệu quả cho Iraq - một hệ thống đối xử bình đẳng với tất cả mọi người, dưới cùng một chế độ pháp luật, trong đó không có ai bị lợi dụng, và mọi sửa đổi đều được tiến hành theo ý nguyện của người dân.

Chúng ta cần phải giáo dục người dân Iraq về chế độ liên bang và cách thức hoạt động của nó. Chúng ta có thể nhất trí về nguyên tắc của chế độ liên bang, dù chưa đồng ý về cách thức hoạt động thực tế của nó. Chúng ta thoả thuận sẽ bàn chi tiết sau. Người Kurd có tính hay hoài nghi, vì thế cần phải tiếp cận họ với thiện chí. Có một vấn đề về người Kurd là họ đã từng sống ở Baghdad và rồi không được phép sinh sống ở đó nữa. Vì thế, nếu chúng ta quyết định về một chế độ liên bang có vạch rõ về mặt dân tộc, họ sẽ không được phép trở lại. Cũng vì lẽ này, nếu như tôi muốn về nghỉ hưu ở vùng đồi núi mà mình yêu thích, tôi sẽ không thể sống ở đó vì nơi ấy thuộc khu vực do người Kurd kiểm soát ở Iraq.

Vậy thì chúng ta sẽ làm gì ở những nơi như Kirkuk? Có những người muốn trở về nhà. Đất đai của họ đã bị lấy đi và trao cho những người từ các vùng khác của Iraq. Vậy nên chúng ta phải tìm được một giải pháp chấp nhận được cho

cả hai bên, để không bên nào cảm thấy bị tước đoạt quyền lợi. Nhưng giờ đây điều này sẽ không phải do các nhóm công tác về Iraq quyết định, mà sẽ được quyết định bằng một cuộc bỏ phiếu.

Còn về cách thức xử lý giai đoạn quá độ, tôi đã trình bày quan điểm của mình và hy vọng rằng những ý kiến ấy sẽ được đưa vào trong bản báo cáo cuối cùng, song lại không được, như vậy là vẫn còn những bất đồng lớn. Vì thế tôi đưa ra các ý tưởng của mình một cách riêng rẽ. Các vấn đề chính bao gồm vấn đề số một là de-Ba'athification (xử lý những người thuộc đảng Ba'ath cầm quyền ở Iraq). Chúng ta phải có một quá trình Sự thật và Hoà giải nào đó để tháo gỡ cho họ và tái hoà nhập những người thuộc đảng Ba'ath này vào xã hội, bởi vì rút cục thì rất nhiều người trong số họ có thể đóng góp rất nhiều cho công cuộc xây dựng Iraq. Trong số họ có rất nhiều người tốt và cũng có nhiều người phải chịu đựng đau khổ dưới chế độ Saddam. Chúng ta phải sát cánh bên nhau, chúng ta phải cùng nhau tái thiết.

Phần tiếp theo là về vai trò của quân đội trong thời kỳ hậu Saddam. Có rất nhiều quan điểm khác nhau, trong đó có cả ý kiến cho rằng quân đội không có một vai trò nào cả - và nói thật là quan điểm đó làm tôi rất lo ngại. Tôi muốn bảo vệ sinh mạng của cả hai phía. Tôi quan tâm đến dân tộc mình. Tôi là một bác sĩ chuyên nghiệp. Sứ mệnh của tôi trong cuộc đời này là để cứu sống người khác. Làm sao chúng ta có thể cứu người nếu chúng ta nói với những quân nhân nhà nghề rằng "Chúng tôi sẽ xét xử tất cả các anh". Điều gì sẽ xảy ra? Họ sẽ chiến đấu và sẽ có thêm nhiều người chết, nhiều sự tàn phá và đau khổ.

Vì vậy chúng ta cần phải trả lại cho quân đội vị trí của nó. Quân đội cần phải được huấn luyện, trang bị đầy đủ, được hiện đại hoá và được trao cho vai trò bảo vệ hiến pháp và tổ quốc - chứ không phải là bảo vệ chế độ cầm quyền. Có hàng ngàn người mà nghề nghiệp duy nhất của họ là phục vụ trong quân đội và họ phải được chu cấp đầy đủ. Phải làm gì với họ đây? Không thể ném họ ra đường được. Cần phải giữ họ lại và hoà nhập họ vào xã hội.

Liên quan đến phe đối lập ở Iraq, quan điểm của tôi là không thể dựa 100 phần trăm vào những người Iraq lưu vong - mà ta cần phải tính đến cả những người ở trong nước, những người đã phải chịu sự khủng bố, bức hại và đe doạ lâu nay. Những người này mong muốn và xứng đáng được hưởng cảm giác hồi sinh. Bởi vì chúng ta đã rất may mắn ở bên ngoài, được hưởng nền dân chủ, chúng ta có được cơ hội chọn lựa của mình. Còn họ thì chưa có được những sự lựa chọn như thế.

Bước quá độ nên diễn ra như thế nào? Trước hết, cần có một thời kỳ thiết quân luật để thiết lập hoà bình và ổn định. Ngay khi đạt được điều này, quyền lực cần được trao cho một cơ quan quyền lực dân sự của Iraq, và theo cách đó, chính phủ sẽ bao gồm những nhà kỹ trị, với đại diện của nhiều phe phái và các nhóm sắc tộc khác nhau.

Người dân Iraq sẽ phải nhìn thấy sự đổi thay và những ích lợi ngay lập tức. Họ cần cảm thấy sự thay đổi trong y tế, công việc, quyền tự do ngôn luận và đi lại - và họ sẽ chấp nhận nền dân chủ.

Hãy quên chính trị đi. Mà nghĩ về nhân dân Iraq, những người nằm dưới họng súng, họ bị đối xử như súc vật, bị chế độ Saddam bắt bớ. Người Iraq là những người tị nạn, họ đang chết ở ngoài biển khơi, họ không có tiền, không có hy vọng được đến trường. Và tôi còn có thể kể tiếp, kể mãi. Họ đã phải chịu đau khổ, vì thế hãy nghĩ đến sự thay đổi với một quan điểm nhân đạo.

Có 25 triệu người đang bị tra tấn, hành hạ và đáng được giúp đỡ. Thật khó có thể tin những gì đang xảy ra với họ. Họ xứng đáng được giúp đỡ. Còn ông Saddam thì chỉ quan tâm đến mỗi bản thân mình mà thôi.

Sau hội nghị tại London, tôi là một trong 65 người tiếp tục tham gia vào việc lập kế hoạch. Tôi mong muốn được tham gia vào phái đoàn tới các nước châu Âu và trình bày với họ quan điểm về Iraq. Tôi cũng tham gia vào những buổi mít tinh lớn, gặp gỡ những người Iraq trong nước và nói với họ rằng không phải những người bên ngoài mà chính Saddam là kẻ thù của họ.

Riêng về phần mình, tôi có rất nhiều dự tính. Tôi muốn làm việc để cải cách hệ thống y tế và nông nghiệp. Một ước mơ khác của tôi là xây dựng một tượng đài tưởng niệm những người đã chết dưới chế độ Saddam - một tượng đài với nhiều hoa và một khu vườn nơi người ta có thể đến và hồi tưởng lại những gì đã xảy đến với họ dưới thời Saddam.

Và tôi cũng muốn viết một cuốn sách về những kinh nghiệm của mình, để tập hợp lại biết bao ký ức này. Vậy đấy, tôi có rất nhiều ý tưởng trong đầu, và tôi hy vọng Thánh A La sẽ cho tôi sức mạnh để hoàn thành phần nào những ý tưởng đó.

Tanya Gilly
Thành viên nhóm công tác về Tự do Truyền thông

"Tại khu vực Kurdistan ở Iraq…tôi rất có ấn tượng về quyền tự do bày tỏ quan điểm và cảm nhận của những người dân ở đó. Ở Sulaymaniyah có một tạp chí châm biếm chính trị và tất cả các bộ trưởng đều đọc tạp chí đó để xem mình đang làm gì trong tuần bởi vì họ không muốn bị lên trang bìa trong số tiếp theo. Điều đó thật tuyệt. Nó đã tạo ra một sự minh bạch chưa từng có ở nơi đây".

Tôi là một người Kurd đến từ thành phố Kirkuk. Tôi đã rời khỏi Trung Đông khi bảy tuổi. Cha mẹ tôi bị chế độ của Saddam Hussein lùng bắt. Cha tôi đã hai lần bị ám sát hụt, vì thế chúng tôi đã chạy trốn sang phương Tây.

Sau khi chuyển tới vùng Washington, tôi bắt đầu làm việc với tổ chức Liên hiệp Người Kurd Yêu nước (PUK) tại phòng quan hệ công chúng ở đây. Thông qua họ, tôi đã có cơ hội gặp gỡ một số nhà tổ chức của nhóm công tác và sau đó, thông qua PUK, tôi đã thật sự được giới thiệu tham gia vào các nhóm công tác này.

Nhóm đầu tiên là nhóm Chống tham nhũng. Trong nhóm này có rất nhiều người tuyệt vời. Chúng tôi bao gồm những người Iraq thuộc nhiều thành phần khác nhau: luật sư, thẩm phán, cựu thẩm phán, nhà văn và kỹ sư. Đó thật sự là một nhóm đại diện cho xã hội Iraq. Còn về vấn đề tham nhũng trên thực tế thì ở Trung Đông, baksheesh (những khoản hối lộ nhỏ) về cơ bản đem đến cho bạn mọi thứ bạn muốn. Thật không may là Saddam đã làm cho điều này trở nên tệ hại hơn và tôi cho rằng sẽ rất khó cho chúng ta để có thể thay đổi.

Sinh viên đang đọc báo địa phương tại một quán cà phê trong khuôn viên Trường Đại học Sulaymaniyah, 02/2003 (Vahid Salemi chụp, hãng AP/WWP).

Tham nhũng là một công cụ mà Saddam sử dụng để duy trì sự kiểm soát đối với người dân. Ông ta đã tạo ra một bộ máy quan liêu lớn mà người dân phải dùng đến tiền hối lộ để công việc giấy tờ của họ được thuận lợi hoặc thậm chí để có một công việc tử tế.

Nắm quyền kiểm soát nền kinh tế Iraq trong gần 30 năm qua, ông ta thật sự đã lợi dụng điều này. Nếu bạn nhìn vào các chức vụ trong các bộ và những vị trí cao hơn trong Chính phủ, thì sẽ thấy tất cả các vị trí đó đều do họ hàng của Saddam Hussein nắm giữ. Như vậy là tham nhũng khởi đầu từ cấp cao nhất và rồi lây lan đến tận các tầng lớp dân cư.

Vì lẽ đó, trong nhóm công tác, chúng tôi coi tham nhũng là một thứ thật không may đã bị Saddam làm cho ăn sâu vào xã hội của chúng ta. Điều khiến chúng tôi thật sự lo ngại không phải là một nhân viên bình thường ở phòng cấp hộ chiếu, người vẫn nhận tiền lót tay để cấp hộ chiếu cho bạn đúng giờ. Chúng tôi tập trung vào những quan chức cao cấp nhận tiền bảo kê hoặc buôn bán các chức vụ quan trọng. Họ chính là những người mà chúng tôi nhận thấy cần phải phải xử lý một khi Saddam đã ra đi, bởi vì chúng tôi hy vọng tình hình kinh tế sẽ được cải thiện nhanh chóng và ngay cả những công chức bình thường nhất cũng sẽ không còn phải dựa vào tiền hối lộ để đảm bảo cuộc sống.

Nhóm công tác đi đến kết luận là tình trạng tham nhũng với mức độ lớn của các cơ quan chính quyền trong chế độ Saddam là nguyên nhân sâu xa của tất cả các loại tham nhũng đang tồn tại, ngay cả trong khu vực kinh tế tư nhân nơi người ta phải chạy trọt để có được các hợp đồng của Chính phủ. Nếu các cơ quan nói trên thay đổi, sẽ tạo ra hiệu quả trong toàn bộ xã hội.

Chúng tôi làm việc với một phong cách rất cởi mở. Chúng tôi khởi đầu bằng việc tự giới thiệu bản thân; trình bày một chút thông tin về nghề nghiệp chuyên môn và chia sẻ bất kỳ ý tưởng nào mà chúng tôi có về những hướng đi có thể của nhóm công tác.

Những giờ đầu tiên là một buổi họp thực sự phải động não. Chúng tôi thảo luận về các hình thức tham nhũng khác nhau, thống nhất một định nghĩa cơ bản về tham nhũng và xác định các loại tham nhũng cần phải giải quyết ngay lập tức.

Chúng tôi chia nhóm công tác ra thành hai phân nhóm: nhóm thứ nhất phụ trách về pháp luật, các phương pháp và biện pháp thực hiện; và nhóm thứ hai phụ trách về giới truyền thông và nhận thức của người dân. Chúng tôi tự hỏi thông điệp của chúng tôi đến nhân dân Iraq sẽ là gì khi Saddam đã ra đi. Chúng tôi không chỉ bàn luận về nhận thức của công chúng mà về cả việc giáo dục trong trường học. Về cơ bản, cần phải tái lập những giá trị đạo đức đã bị Saddam huỷ hoại trong xã hội Iraq.

Tôi trở về vào khoảng một năm trước đây, đã đi thăm khu vực do người Kurd kiểm soát ở Iraq. Đáng tiếc là tôi đã không thể tới Kirkuk vì thành phố này vẫn nằm dưới quyền kiểm soát của Saddam.

Chuyến đi thăm đã khiến tôi cảm thấy ấm lòng. Tôi rất ấn tượng về quyền tự do bày tỏ quan điểm và cảm nhận của những người dân nơi đây. Bạn biết đấy, các quan chức cũng bị xử lý. Nếu họ tham ô tiền, họ sẽ bị sa thải. Và người dân có thể nói chẳng chút sợ hãi khi nói "Tôi biết quyền lợi của mình là gì và tôi không cần phải trả cho ông bất cứ khoản tiền nào để ông làm công việc của mình".

Đối với tôi, thật tuyệt vời khi được thấy những điều đó. Ở Sulaymaniyah có một tạp chí hâm biếm chính trị và tất cả các bộ trưởng đều đọc tạp chí đó để xem mình đang làm gì trong tuần bởi vì họ không muốn bị lên trang bìa trong số tiếp theo. Điều đó thật tuyệt. Nó đã tạo ra một sự minh bạch chưa từng có ở nơi đây. Ở Iraq, bạn không bao giờ có thể nói bất kỳ điều gì về bất kỳ quan chức nào, chỉ được nói "Vâng, thưa ngài" và bước đi.

John Kanno
Kỹ sư điện hoạt động trong cộng đồng văn hoá At-xi-rit ở Hoa Kỳ

"Thật là tuyệt khi thấy có tất cả các tính cách khác nhau. Ai đó sẽ cảm thấy hứng thú với một ý tưởng, bắt đầu nói rất nhanh bằng tiếng Anh hoặc tiếng Arập - thì tôi sẽ đề nghị "Xin hãy nói chậm lại". Còn những quan điểm khác nhau thì rất thú vị đối với tôi".

Tôi đang nghĩ đến việc viết một cuốn sách về Dự án Tương lai của Iraq, hay ít nhất là viết về những kinh nghiệm của mình. Người dân không biết nhiều, những người đang biểu tình phản đối trên đường phố, họ không có được những thông tin mà chúng tôi chia sẻ với nhau thông qua các buổi họp này về Iraq. Ý tôi không phải là chúng tôi đang làm những công việc tối mật, nhưng họ đang không tập trung vào cái mà những người Iraq cần phải nói.

Tôi mong mọi người hiểu rằng chúng tôi không phải là những kẻ hiếu chiến. Chúng tôi không mong muốn gì hơn được thấy một giải pháp hoà bình cho toàn bộ vấn đề này, nhưng thực tế, chúng tôi biết rằng điều đó sẽ không xảy đến bởi vì chúng tôi hiểu bản chất con người Saddam.

Giải pháp hoà bình phụ thuộc vào Saddam mà ông ta thì không chịu khăn gói ra đi. Ông ta đã tuyên bố sẽ cho sử dụng các hoá chất, mở van khí đốt và cho đốt các giếng dầu. Tại sao ông ta lại làm điều này? Nếu ông ta yêu đất nước mình đến như vậy, tại sao ông ta không chịu ra đi? Bởi vì ông ta yêu quyền lực hơn là yêu tổ quốc.

Đại hội Dân tộc At-xi-rit tại Modesto, California đã đề cử tôi tham gia Dự án Tương lai của Iraq do những công việc tôi đã làm với đài truyền hình của chúng tôi. Tôi tới nước Mỹ vào năm 1981 và tôi đã làm việc với Đại hội Dân tộc At-xi-rit trong 17 năm qua.

Cha mẹ tôi di cư khỏi Iraq vào năm 1957. Mặc dầu chưa bao giờ được thấy tổ quốc của mình, song chẳng bao lâu nữa tôi sẽ được thấy nó. Tôi đã được tiếp nhận nền giáo dục của nước Anh, và kinh nghiệm làm việc của Hoa Kỳ. Vậy thì tại sao tôi lại không sử dụng những kiến thức đó để giúp đỡ người dân ở đất nước mà tôi có quan hệ gắn bó? Tôi sẽ trở về.

Điều mà các phương tiện thông tin đại chúng không nói đến là có một kế hoạch toàn diện (do các nhóm công tác xây dựng) để chăm lo cho đất nước Iraq "sau này". Một bản hiến pháp mới đang được soạn thảo. Có trên 600 trang liên quan đến bộ máy tư pháp của Iraq. Có các kế hoạch cho ngành điện lực, ngành truyền thông, và cho cả nền kinh tế. Ngoài ra, còn có nhiều vấn đề khác

Sinh viên Iraq học bài chuẩn bị cho kỳ thi cuối năm dưới ánh đèn dầu do thiếu điện ở Baghdad, 05/1999 (Jassim Mohammed chụp, hãng AP/WWP).

đang được giải quyết, song không ai đưa tin về chúng. Đáng buồn là việc một triệu người đi bộ trên khắp thế giới lại là tin tức sốt dẻo hơn những thông tin kể trên.

Trong nhóm Kinh tế và Cơ sở hạ tầng của chúng tôi có hai kỹ sư điện. Chúng tôi rất đa dạng. Thật là tuyệt khi thấy có tất cả những tính cách khác nhau. Ai đó cảm thấy hứng thú với một ý tưởng, bắt đầu nói rất nhanh bằng tiếng Anh hoặc tiếng Arập - thì tôi sẽ đề nghị "Xin hãy nói chậm lại". Còn những quan điểm khác nhau thì rất thú vị đối với tôi.

Tôi nghĩ rằng một khi chế độ ở Iraq thay đổi thì phần lớn những thông tin đưa ra trong các nhóm công tác của chúng tôi sẽ trở nên quan trọng. Có rất nhiều thông tin chúng tôi lấy từ các bản báo cáo của Liên Hợp Quốc. Một số thành viên mang đến những thông tin cập nhật, sốt dẻo, giúp cho chúng tôi đưa ra nhiều dự đoán có cơ sở. Và chúng tôi đã đi đến một kế hoạch 2 năm và một kế hoạch 5 năm.

Nói ngắn gọn, kế hoạch 2 năm sẽ đưa đất nước Iraq từ 4.500 megawatt điện hiện nay trở lại với mức 10.000 megawatt mà họ có trước Chiến tranh Vùng Vịnh. Còn kế hoạch kia thì nhằm tăng mức đó lên 15.000 megawatt trong vòng 5 năm. Bạn cần phải biết là California hiện nay có 43.000 megawatt và bang này cũng có diện tích bằng Iraq.

Vậy là tình trạng mạng lưới điện khá tồi tệ. Nhiều hoạt động tái thiết trong tương lai sẽ được đảm bảo bằng nguồn thu nhập từ dầu mỏ. Tôi không có ý nói rằng nó được đảm bảo bằng dầu, mà đúng hơn là dầu dưới lòng đất - một loại trái phiếu tái thiết. Chúng tôi đã thảo luận về hệ thống thuế - đó cũng là một phần công việc của nhóm chúng tôi. Vào lúc này, kế hoạch về điện đã hoàn thành và chúng tôi hầu như chỉ còn chờ đợi thời điểm "sau này" diễn ra.

Tại bang California có khoảng 50.000 người At-xi-rit. Ở Chicago, nơi có cộng đồng người At-xi-rit lớn nhất, có khoảng 100.000 người. Chúng tôi là những người theo đạo Thiên chúa. Chúng tôi vẫn gìn giữ nền văn hoá và ngôn ngữ của mình. Ở gia đình chúng tôi vẫn sử dụng nó. Chúng tôi gồm khoảng 250.000 người At-xi-rit sinh sống tại Mỹ. Ở Iraq, có từ 1 đến 1,5 triệu người At-xi-rit, và chúng tôi rất lo lắng về sự an toàn của mọi dân tộc thiểu số ở Iraq.

Hamid Ali Alkifaey

Nhà văn và nhà báo làm việc tại London

"Đang có một ý thức hoà giải giữa những người Iraq. Chúng ta đã mệt mỏi với cảnh giết chóc, tàn phá và nền độc tài. Nhân dân thật sự muốn rũ bỏ chế độ độc tài và thiết lập nền dân chủ".

Tôi là một nhà văn kiêm nhà báo người Iraq đã sống trong cảnh lưu vong 22 năm qua tại London. Tôi viết cho tất cả các loại báo - từ báo Độc lập, Nền dân chủ Mở, đến những báo như Al-Hayat, Al-Zaman, Al-Nour - cũng như cho các tạp chí và các trang web Internet.

Tôi rất vui mừng được mời tham gia vào Nhóm Công tác về Tự do Truyền thông. Đây là một vấn đề quan trọng và là một lĩnh vực mà tôi đặc biệt quan tâm. Tôi rất vui được tham dự vào các buổi thảo luận, và tôi chỉ hy vọng rằng đóng góp của mình đáp ứng sự mong mỏi của những người ta đã mời tôi.

Chúng tôi thảo luận về việc các cơ quan truyền thông của Iraq sẽ hoạt động như thế nào trong tương lai, sau khi chế độ Saddam Hussein sụp đổ. Chúng tôi cũng bàn bạc cách giải quyết với các cơ quan truyền thông hiện nay của Iraq.

Quan điểm của tôi là chúng ta không nên sa thải tất cả mọi người bởi vì họ bị buộc phải làm những gì họ đã làm. Nhưng đương nhiên là chúng ta phải loại bỏ những kẻ thuộc chế độ cũ đang nắm giữ các vị trí có ảnh hưởng. Và tất cả các cơ

quan truyền thông do Saddam và con trai của ông ta là Uday lập ra đều phải bị đóng cửa ngay lập tức. Nếu cho phép những cơ quan này phục hồi hoạt động thì chúng phải được mang tên mới và chịu sự quản lý mới.

Nhiều người nghĩ rằng Bộ Thông tin sẽ bị xoá bỏ. Song tôi lại cho rằng đó không phải là vấn đề thực chất, vấn đề thực ra là bộ thông tin sẽ đóng vai trò gì. Rút cục thì một số nước tự do dân chủ cũng có các bộ thông tin. Ví dụ, ngay ở nước Anh này, chúng ta có Bộ Truyền thông, Văn hoá và Thể thao, nhưng điều đó không có nghĩa là cơ quan này can thiệp hàng ngày vào hoạt động của giới truyền thông.

Như vậy, ý kiến của tôi là chúng ta nên giữ lại Bộ Thông tin, nhưng phải thay đổi luật lệ sao cho ngành truyền thông của Iraq trở nên tự do. Có lẽ trong khoảng 5 năm nữa chúng ta sẽ dẹp bỏ nó. Tôi sẽ rất vui khi thấy điều đó.

Đang có một ý thức hoà giải giữa những người Iraq. Chúng ta đã mệt mỏi với cảnh giết chóc, tàn phá và nền chuyên chính độc tài. Nhân dân thật sự muốn rũ bỏ chế độ độc tài và thiết lập nền dân chủ và lòng khoan dung. Tôi nhận thấy điều này ở khắp mọi nơi và nhất là trong nhóm công tác của chúng tôi, bao gồm các thành viên người Shi'a, Kurd, Sunnis và các dân tộc khác.

Tôi nghĩ rằng, trong tương lai gần, mọi việc phụ thuộc vào điều gì sẽ xảy ra. Liệu có một chính quyền quân sự hay không, hay phe đối lập sẽ dựng nên một chính phủ mới? Nếu có một chính quyền quân sự thì người dân trong khu vực sẽ nói "Này những người Iraq, các người đã

Những người đàn ông Iraq trong phòng trà ở Baghdad, 01/2003 (David Guttenfelder chụp, hãng AP/WWP).

đạt được điều gì? Thay vì một chính phủ quốc gia thì các người lại có một sự chiếm đóng!" Đương nhiên là họ không biết rằng hầu hết người Iraq chấp nhận thà bị chiếm đóng còn hơn phải chịu đựng Saddam Hussein.

Còn về lâu dài, tôi cho rằng toàn bộ khu vực sẽ được lợi từ sự thay đổi này. Nền dân chủ sẽ đem lại lợi ích cho mọi người. Nhân quyền sẽ có lợi cho tất cả các quốc gia trong khu vực. Có lẽ một số chế độ sẽ bị đe doạ, song theo tôi - nếu họ là người thông minh - họ sẽ thu được lợi ích từ tâm lý muốn thay đổi và tiến hành cải cách thực chất và thay đổi dân chủ - và giữ được chế độ của mình.

Tôi tin tưởng rằng sự thay đổi ở Iraq sẽ là một sự thay đổi vì những điều tốt đẹp nhất. Trước hết, những người Iraq sẽ được hưởng lợi ích ngay tức thì. Nhưng toàn bộ phần còn lại của khu vực cũng sẽ được lợi bởi vì cải cách dân chủ sẽ bao trùm toàn bộ khu vực. Đây chỉ có thể là điều tốt đẹp cho người dân.

Tôi không thể nói hết được sự cần thiết phải có thêm nhiều người Iraq giải thích với những người Hồi giáo của khu vực rằng sự thay đổi không chống lại đạo Hồi. Sự thay đổi này không chống lại người Arập, cũng không chống lại người Iraq, và nó không phải vì dầu mỏ. Mà nó vì nhân quyền, vì nền dân chủ. Họ không hiểu rằng giờ đây lợi ích của Hoa Kỳ là thúc đẩy cải cách dân chủ bởi vì chính các chế độ độc tài và bạo ngược đã gây ra rắc rối cho Hoa Kỳ.

Chúng tôi chia nhóm công tác thành bốn uỷ ban, trong đó có uỷ ban về giáo dục và đào tạo các phóng viên. Tôi làm việc trong uỷ ban này. Và một uỷ ban khác về tái thiết các cơ quan truyền thông, và tôi cũng tham gia cả uỷ ban này nữa. Chúng tôi có một uỷ ban khác phụ trách soạn thảo bộ quy tắc đạo đức nhà báo, và một uỷ ban thứ tư về việc bảo vệ các nhà báo ở Iraq.

Mahmoud Thamer

Bác sĩ và chuyên gia y tế công cộng, đã từng dạy y khoa ở Iraq cũng như ở Hoa Kỳ

"Tôi cho rằng giáo dục y tế công cộng và nghiên cứu y tế công cộng - với việc nhấn mạnh giải quyết các vấn đề y tế đặc thù ở Iraq như bệnh giun bilharzias, bệnh lao, và chăm sóc sức khoẻ trẻ em, bao gồm việc tiêm chủng phòng bệnh - cần phải được đẩy mạnh".

Tôi được sinh ra ở Iraq, nhận bằng y khoa ở Hoa Kỳ và dạy y chín năm tại Trường Đại học Baghdad. Sau những vụ xét xử và những nỗi khổ cực đánh dấu sự nổi lên của đảng Ba'ath, tôi đã phải rời khỏi đất nước, nhưng tôi vẫn có bạn bè và người nhà ở Baghdad.

Tôi định kỳ về thăm Iraq cho đến khoảng năm 1979. Sau đó có một sự cởi mở tương đối đối với những người không phải là Đảng viên Đảng Ba'ath, vì thế tôi đã được mời giảng bài và tham dự nhiều hội thảo chuyên môn. Kể từ khi Saddam hoàn toàn nắm quyền tổng thống, tôi đã được mời nhiều lần nhưng quyết định không tham dự.

Tôi không phải là thành viên của bất kỳ đảng phái chính trị nào. Tôi là một người độc lập. Tôi nghĩ rằng hầu hết những người trong nhóm công tác về y tế công cộng của chúng tôi đều là những người độc lập. Chuyên khoa của tôi là tim mạch.

Tôi rất vui mừng vì các nhóm công tác này đã được thành lập. Tôi nghĩ đó là một bước quan trọng song tôi hy vọng rằng sẽ còn rất nhiều bước đi khác sau này. Tôi hy vọng chúng ta có thể nghĩ về một viễn cảnh đầy triển vọng. Iraq được thiên nhiên ban tặng những nguồn tài nguyên dồi dào, và là một chiếc nôi của nhiều nền văn minh. Đầu những năm 1970, thật vui mừng khi thấy lĩnh vực y tế thời đó phát triển rất nhanh chóng. Những sinh viên tốt nghiệp ngành y của chúng tôi đều rất tài giỏi và chúng tôi có chương trình đào tạo cao học của riêng mình.

Với việc chính quyền hiện nay chính trị hoá mọi thứ, bức tranh đã trở nên hoàn toàn khác. Sinh viên y khoa không còn được chọn lựa theo khả năng nữa. Các cán bộ có bằng cấp cao dường như ở đó là để viết báo cáo về những người khác. Mọi người bắt đầu bỏ đi - đây là hậu quả mà chế độ này để lại.

Tôi cho rằng giáo dục y tế công cộng và nghiên cứu y tế công cộng - với việc nhấn mạnh giải quyết các vấn đề y tế đặc thù ở Iraq như bệnh giun bilharzias, bệnh lao, và chăm sóc sức khoẻ trẻ em, bao gồm việc tiêm chủng phòng bệnh - cần phải được đẩy mạnh.

Khi tôi ở Iraq, chúng tôi đã tiến hành một nghiên cứu về các ca phải nhập viện và chúng tôi đã rất sửng sốt khi phát hiện ra rằng trên một nửa số người nhập viện liên quan đến các vấn đề về tim mạch, trong đó có nhiều ca liên quan đến sốt thấp khớp và bệnh đái đường.

Tôi chắc chắn rằng hệ thống chăm sóc y tế đã suy giảm chất lượng trong những năm gần đây. Điều đã xảy ra là: tiền ngày càng được chi nhiều hơn cho để mua vũ khí và cho các cuộc chiến tranh nên số tiền dành cho y tế giảm đi rất nhiều. Rồi những con người xuất sắc trong ngành y bị sa thải vì sự "không có lập trường" chính trị của họ đối với chính quyền. Và còn có những quyết định được đưa ra theo quan điểm chính trị, chứ không phải vì lợi ích y tế.

Hiển nhiên là các biện pháp trừng phạt có tác động rất xấu đến người dân và lại không thành công trong việc nới lỏng sự nắm quyền của chế độ Saddam.

Nhưng chúng ta phải hy vọng. Tôi tin rằng, cũng như các tình huống xấu bất thường khác, tình hình này sẽ không kéo dài. Song tôi hy vọng rằng chúng ta sẽ rút ra những bài học để tình hình này sẽ không tái diễn nữa.

UNICEF và các cơ quan của Iraq bắt đầu tiến hành một chiến dịch tiêm chủng phòng bại liệt trong năm ngày bắt đầu từ 23/02/2003, cho một phần tư trong số một triệu trẻ em Iraq. Các chuyên gia tự do người Iraq đặt ưu tiên cao cho việc đánh giá và giải quyết các nhu cầu y tế công cộng của Iraq (hãng AP/WWP).

Laith Kubba
Cán bộ cao cấp về chương trình dành cho Trung Đông và Bắc Phi tại Quỹ vì Nền dân chủ Quốc gia, một tổ chức phi đảng phái với mục đích tăng cường các thể chế dân chủ trên khắp thế giới.

"Điều thú vị là cách thức các nhóm công tác được triệu tập và được tạo điều kiện hoạt động, họ không nhằm mục đích đưa ra những quan điểm hay những kế hoạch vững chắc mà nhằm xác định các vấn đề là gì và nêu bật một vài khả năng chọn lựa. Xét trên khía cạnh này, các kết luận của họ cung cấp một tài liệu ban đầu hữu ích cho chính phủ lâm thời để tiếp tục thực thi những trách nhiệm này".

Dự án Tương lai của Iraq, không nghi ngờ gì nữa, là một nỗ lực muộn màng nhưng có còn hơn không. Lẽ ra người Iraq đã phải bắt đầu tiến hành công việc này từ lâu rồi. Tuy nhiên đó lại là sáng kiến của Bộ Ngoại giao khi triệu tập các cuộc họp, cũng như tập hợp những người Iraq trước đây chưa hề biết nhau. Đó là một bước đi rất tốt đẹp.

Đó là một bước đi đúng hướng vô cùng cần thiết. Điều mà Bộ Ngoại giao đã làm là bước đầu vạch ra những vấn đề gì đang chờ phía trước và làm cách nào để những người Iraq với những cách nhìn nhận khác nhau cùng xem xét những vấn đề chung, dù đó là vấn đề chính quyền địa phương, xã hội dân sự hay thời kỳ quá độ, v.v…

Thế đã đủ chưa? Như thế đã lý tưởng chưa? Chưa. Tôi cho rằng tốt nhất là nỗ lực này lẽ ra phải do chính người Iraq thực hiện. Lẽ ra người Iraq đã phải làm điều này từ nhiều năm qua. Một thực tế là nỗ lực này đã được khởi xướng nhờ sáng kiến của Bộ Ngoại giao không có nghĩa là nó cần phải do Bộ Ngoại giao tiếp tục đảm nhận.

Tôi nghĩ họ đã làm một điều rất đúng đắn là đưa ra một thời hạn khởi đầu và kết thúc rõ ràng cho tiến trình này, sau khi đã vạch ra các vấn đề, tập hợp những người tham gia và giới thiệu họ với nhau.

Theo như tôi hiểu thì giờ đây, nhiều người trong số đó đã thực sự vào cuộc, đảm nhận một số sáng kiến kể trên và tạo cho chúng một động lực mới và một sức sống mới. Trong số này, có nhóm mà tôi là thành viên, Nhóm Quốc gia Iraq, và bây giờ tôi hiểu rằng nhiều thành viên đã thật sự tham dự vào việc xây dựng kế hoạch cho một đất nước Iraq thời hậu Saddam. Về mặt này, Dự án Tương lai của Iraq vô cùng hữu ích.

Điều thú vị là cách thức các nhóm công tác được triệu tập và được tạo điều kiện hoạt động. Họ không nhằm mục đích đưa ra những quan điểm hay những kế hoạch vững chắc mà nhằm xác định các vấn đề là gì và nêu bật một vài khả năng chọn lựa.

Xét trên khía cạnh này, các kết luận của họ cung cấp một tài liệu ban đầu hữu ích cho chính phủ lâm thời để tiếp tục thực thi những trách nhiệm nêu trên. Đó sẽ là một dạng lộ trình, nêu bật các lựa chọn và có lẽ là cả những trở ngại khác nhau nữa, để có thể giúp những nhà lập kế hoạch và những người thực thi trong công việc của mình.

Tất nhiên là chính quyền lâm thời không thể dựa hoàn toàn vào các kết luận đưa ra trong các nhóm công tác. Tôi thật sự cho rằng họ cần phải tiếp nhận các bản báo cáo và kêu gọi các chuyên gia khác tập trung xem xét kỹ lưỡng một phương án lựa chọn cụ thể, hoặc tập trung vào một vấn đề đã được xác định nhưng chưa có giải pháp rõ ràng. Cần phải tiến hành những hoạt động tiếp sau các nhóm công tác như thế, và tôi tin tưởng rằng những hoạt động này sẽ diễn ra.

Cộng đồng thế giới chúng ta mong muốn giúp đỡ nhân dân Iraq đưa đất nước họ hướng tới dân chủ và thịnh vượng. Chúng ta muốn giúp nhân dân Iraq thiết lập một chính phủ chấp nhận các nguyên tắc công bằng, tuân thủ pháp quyền và tôn trọng quyền lợi của tất cả các công dân. Nói tóm lại, chúng ta muốn thấy một đất nước Iraq nơi người dân có thể hướng tới tương lai với niềm hy vọng.

- Ngoại trưởng Mỹ Colin Powell -

Trung tâm Thông tin - Tư liệu
Phòng Thông tin - Văn hóa
Đại sứ quán Hợp chủng quốc Hoa Kỳ
Tầng 3, Rose Garden Tower, 6 Ngọc Khánh, Hà Nội
Tel: (844) 831-4580 – Fax: (844) 831-4601 – Email: irchano@pd.state.gov
http://vietnam.usembassy.gov